

Tænk dig om !

- med sund fornuft er du godt rustet

Gode råd om sikkerhed på nettet

Gode råd om It-sikkerhed

- Beskytter dig selv og andre og pas på dine personlige oplysninger.

En vedligeholdt computer beskytter:

1. Brug et antivirusprogram med automatisk opdatering, en firewall og et antispyware program.
2. Anvend altid opdaterede versioner af dit styresystem, din webbrowser og dit e-mailprogram m.v. Slå automatisk opdatering til, hvor det er muligt, så glemmer du det ikke.
3. Hvis du benytter trådløst internet/WI-FI, så slå kryptering til – ellers kan andre kigge med og evt. misbruge din internetforbindelse.
4. Indstil sikkerhedsniveauet i din browser, så du altid bliver spurgt, når informationer, filer og programmer overføres til din computer.
5. Bruger du fx Facebook, så husk at tage stilling til ”privacy”: hvem må se dine opslag mv.

Du kan selv gøre meget:

1. **Brug adgangskode** til log-in på din computer og mobile enheder. Adgangskoder er den vigtigste beskyttelse af dine personlige oplysninger. Lav derfor en sikker adgangskode, dvs. en kode på mindst 8 tegn med tal, bogstaver og specialtegn.
2. Vær ekstra opmærksom, når du åbner **vedhæftede filer**. De kan indeholde virus. Pas især på filer med underlige eller lokkende navne. Også selvom de kommer fra nogen, du kender.
3. Brug din sunde fornuft, eller bed andre om hjælp, hvis du er i tvivl. Selv om du har både antivirusprogram, firewall og antispywareprogram, skal du forholde dig kritisk til de netsteder, du besøger.
4. Vær påpasselig med at skrive personlige oplysninger i **e-mail**. En e-mail er i princippet lige så tilgængelige som et åbent postkort. Hvis du sender fortroligt materiale i en e-mail, så brug kryptering. Hold øje med om netsteder, der beder om fortrolige oplysninger, benytter kryptering (se efter hængelås i browseren).
5. Slet spam uden at åbne det. Benyt eventuelt et **spamfilter**.
6. Hent kun programmer fra netsteder, du stoler på. Undersøg om du skal afgive private oplysninger og/eller siger ja til reklamer, før du installerer. Vær især opmærksom over for **fildelingsprogrammer og gratis programmer**.
7. **Undgå spyware** og adware. Det er programmer, som opsamler oplysninger om din identitet og adfærd samt udsætter dig for uønsket annoncering mv. De gør samtidig din computer langsommere. Spyware bliver typisk installeret i det skjulte, hvis du klikker på lokkende tekst eller billede ol.
8. Slet e-mail fra banker og betalingstjenester, hvis de indeholder links, du skal klikke på. Du skal heller ikke reagere, hvis e-mailen anmoder dig om personlige og fortrolige oplysninger. Det kan være forsøg på ”phishing”, en form for svindel, hvor der linkes til falske kopier af netsteder, som du har tillid til.
9. Vær påpasselig, når du bruger **Facebook**, chat og instant messaging. Disse tjenester kan også sprede sikkerhedsproblemer. Vær derfor særligt opmærksom, og **klik kun på links**, hvis **du kan gennemskue**, hvor de fører hen, og du har tillid til afsenderen, og selv da kan der ske fejl– ikke alle opfører sig lige fornuftigt på nettet.
10. **Tænk** over hvad du offentliggør på nettet. Det ligger der til ”evig tid”.

Inden uheldet er ude:

Lav sikkerhedskopier af dine vigtige dokumenter og filer. Gem dem fx på en USB-nøgle, i skyen på Dropbox, OneDrive o.l. Husk at tjekke om de kan genindlæses!

Gode råd om let og sikker e-handel

1. I forhold til sikkerhed og dine rettigheder er det en fordel at betale med **betalingskort** og helst ikke via en bankoverførsel. Har du betalt med betalingskort, kan banken, hvis varen ikke dukker op, tilbageføre pengene til din konto.
2. Når du betaler med betalingskort på nettet, skal du **kun** oplyse kortnummer, udløbsdato og den 3-cifrede sikkerhedskode, der står bag på kortet.
3. Afgiv aldrig betalingskortoplysninger via e-mail og **afslør aldrig** pin-koden til dit betalingskort.
4. Afgiv kun personlige oplysninger som navn, adresse og telefonnummer, når der er et logisk behov for det, eksempelvis ved bestilling af en vare, der skal fremsendes.
5. Vær særlig kritisk, hvis sælger beder om oplysninger, sælger som hovedregel ikke har behov for, fx CPR-nummer. Se fx de gode råd fra Forbrugerrådet TÆNK på <http://taenk.dk/gode-raad/tema/beskyt-dit-cpr-nummer/hvem-maa-bede-om-dit-cpr-nummer..>
6. Forhold dig kritisk. Er tilbuddet for på nettet er for godt til at være sandt?
7. Undersøg, om forbindelsen på betalingsiden er sikker, når du skal betale. Se derfor efter en **hængelås** eller **https** i din browser, der betyder, at betalingsoplysningerne ikke kan læses af andre.

Vær opmærksom på, at hvis du køber varer af andre privatpersoner, fx på et online brugtmarked, og overfører penge direkte til sælgeren, gælder der andre (ingen) regler.

Er firmaet troværdigt?

1. På danske hjemmesider kan du kigge efter **e-mærket**. Netbutikker med e-mærket er godkendt og kontrolleret af e-handelsfonden og skal leve op til en række skærpede krav. Her kan du også klage, hvis noget går skævt.
2. Shoppingassistenten **Howard** kan hjælpe dig med at skelne de seriøse butikker på internettet fra de useriøse. På Hjemmesiden **trustpilot.dk** kan brugerne give deres vurdering af, hvor godt og sikkert et firma er. Dog kan du ikke stole på, at du ser alle dårlige anmeldelser.
3. I Danmark har du en række rettigheder, når du handler på nettet. Fx har du almindeligvis 14 dages fuld returret, når du handler i danske netbutikker. Husk altid at gemme kvitteringen, da den er nyttig, hvis der skulle opstå problemer.
4. På **www.forbrug.dk** har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen en gratis hotline, hvor du kan tjekke firmaet, indgive klager eller få anden form for oplysninger og hjælp.
5. Forbrugerklagenævnet behandler klager i forbindelse med e-handel, så her kan du henvende dig, hvis du vil klage over en vare eller en tjenesteydelse fra en online erhvervsdrivende.
6. Undersøg altid, hvem det er, du handler med. På Forbrugerklagenavnets Firmatjek har du mulighed for at se de virksomheder, som, efter at have tabt en sag i Forbrugerklagenævnet, ikke har efterlevet afgørelsen. Disse virksomheder bør du forholde dig ekstra kritisk til.

Gode råd ved brugen af NemID

- Vælg en sikker adgangskode** -brug både store og små bogstaver og tal, min 8 tegn
- Koden bruges kun til NemID** -vælg andre koder til andre login
- Hold adgangskoden hemmelig** -husk det er en del af din underskrift.
- Skift din adgangskode** - hvis du tror at andre har fået kendskab til den
- Kopier ikke nøglekortet** - husk at du kan bestille et større, hvis det kniber med at se de små tal
- Opdater din computer** - er der huller i programmerne, lukkes de ved opdateringerne.
- Pas på link i e-mail** - det kan være spam eller phishing.
- Pas på falske hjemmesider** -det kan være phishing. Se efter hængelås i adresselinjen, så er du sikker
- Kend NemIDs log-in-mønster** -så kan du genkende snydesider.

Husk at logge af—hver gang

Phishing og Smishing—Nysgerrighed kan koste dyrt.

Phishing er et svindelforsøg, der går ud på at lokke oplysninger ud af modtageren. Ved phishing modtager du en e-mail, der tilsyneladende er fra en kendt afsender, fx din bank. I mailen er der et link, du kan klikke på, og derefter bliver man bedt om at oplyse fx brugernavn og password mv. Ved at køre musen hen over **—uden at klikke—**kan du se linkets adresse og derved se, om det fører tilbage til den afsender, den udgiver sig fra at komme fra.

Smishing rammer mobiltelefoner og går ligeledes ud på at fiske brugernavn og password samt nøglekort fra modtageren. Modtager du derfor en sms med opfordring til at udfylde en formular, sende et billede af dit nøglekort mv. skal du derfor blot slette sms'en. NemID vil aldrig henvende sig til brugeren på denne måde. Din konto lukkes ikke, derimod bliver du udsat for **identitetstyveri**.

Er du i tvivl om sikkerheden? Spørg vejlederne. Det er kun dumt ikke at spørge!

Telecentre-danmark

Telecentre-danmark er en landsdækkende NGO non-profit organisation, der tilbyder et netværk for datastuer og andre uformelle undervisningssteder for it-svage borgere. Undervisningsstederne har til formål at understøtte "it-svage" grupperes muligheder for at erhverve og udvikle digitale kompetencer i fællesskab med andre.

Telecentre-danmark er landsdækkende. Bestyrelsen og medarbejderne har mere end 20 års erfaring med at organisere frivilligt arbejde og uformel IT-undervisning.

Datastuer og andre uformelle undervisningssteder modvirker, at for mange ældre, udsatte og andre it-svage borgere ekskluderes fra samfundet.

Gennem Telecentre-danmarks netværk udveksler datastuerne ny viden, erfaringer mv. til glæde for brugerne.

Alle har ret til IT—godt for den enkelte—godt for samfundet.